

Україна, 03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 72
під'їзд 3, поверх 3, офіс 96
+38 (044) 300 10 15

Вих. № 6789-17/04
від 17.04.2020р.

Міністерство фінансів України

**Заступнику Міністра фінансів
пану ГЕЛЕТІЮ Ю.І.**

Директору Департаменту податкової політики та
нагляду за фіскальними органами
пані МАКСІМЕНКО Л.П.

копія: Начальнику відділу міжнародного
оподаткування та імплементації міжнародних
договорів управління податкової політики
департаменту податкової, митної політики та
методології бухгалтерського обліку
пані ПАЛАМАР Л.О.

Шановний Юрію Ігоровичу!

Користуючись нагодою, висловлюємо Вам свою повагу та бажаємо успіхів у професійній діяльності.

Незалежна асоціація банків України (далі – НАБУ), як представник банківського співтовариства, яка об'єднує переважну частину банківських установ України, звертається з наступним.

На сьогодні, банки-члени НАБУ самостійно опрацьовують імплементацію положень ратифікованої Верховною Радою України у жовтні 2019 року Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (далі – «Угода FATCA»), а також Закону України № 322-ІХ, яким внесені зміни до Закону України "Про банки і банківську діяльність" та "Про депозитарну систему України" та Закону України № 323-ІХ, яким внесені зміни до Податкового кодексу України (далі –«ПКУ»).

Відповідно до таких законодавчих змін, фінансові агенти зобов'язані вживати обґрунтовані та належні, у відповідних умовах (обставинах), заходи для перевірки статусу податкового резидентства - власників фінансових рахунків та кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) таких власників фінансових рахунків, а також розкривати центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику у випадках та в обсязі передбаченому міжнародними угодами, інформацію щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю.

Відповідно до положень Угоди FATCA, застосування окремих її норм звітними фінансовими установами України, перебуває в залежності від наявності у звітних фінансових установ України інформації, яка може бути лише в розпорядженні компетентних органів України (Міністерства фінансів України або його уповноваженого представника) у формі офіційних повідомлень, листування тощо. Отримання такої інформації має першочергове значення для належного дотримання звітними фінансовими установами України положень Угоди FATCA для проведення комплексної перевірки рахунків та подальшого звітування.

Як наслідок, профільними фахівцями банків було узагальнено наступні факти/питання, які, потребують підтвердження/спростування або додаткового інформування зі сторони компетентних органів України (Міністерства фінансів України або його уповноваженого представника), а саме:

1. Інформування про факт надання письмового повідомлення США.

Відповідно до вимог підпункту 69.8.1 ПКУ, фінансові агенти встановлюють підзвітність фінансового рахунка за результатами проведення процедури комплексної перевірки.

Детальний порядок проведення процедури комплексної перевірки рахунків описано у Додатку I до Угоди FATCA, який є її невід'ємною частиною, відповідно до ст. 9 Угоди FATCA. Серед іншого, п. G Розділу VI Додатку I передбачено альтернативні процедури для комплексної перевірки нових рахунків, що передують введенню в дію Угоди FATCA (далі – «Альтернативні процедури»). Новими рахунками для цілей альтернативних процедур є рахунки відкриті у період з 1 липня 2014 року до 18 листопада 2019 року (дати набрання чинності Угоди FATCA).

Наявність Альтернативних процедур в угодах FATCA, передбачена з метою спрощення вимог до отримання фінансовими установами документів щодо само сертифікацією (тобто самостійною оцінкою свого FATCA-статусу) від власників рахунків при відкритті рахунку та проведенні комплексної перевірки, як це передбачено в розділах III та V Додатку I угод FATCA, у випадку, якщо в країні станом на 1 липня 2014 року були відсутні правові повноваження, необхідні для того щоб фінансові установи вимагали від власників рахунків надання самостійного свідоцтва та виконували всі процедури комплексної перевірки.

Натомість, згідно з Альтернативними процедурами, фінансові установи можуть провести комплексну перевірку та запросити відповідну інформацію, включаючи саме сертифікацію протягом одного року, після дати набрання чинності угоди FATCA (тобто починаючи з 18 листопада 2019 року).

Таким чином, для України у випадку незастосування Альтернативних процедур Угоди FATCA, звітна фінансова установа України повинна була отримати на дату відкриття рахунку документ самостійної оцінки від власника такого рахунку для встановлення його статусу для цілей FATCA. Проте, чинним на той період законодавством України для звітних фінансових установ не було передбачено вимог щодо отримання таких документів щодо нових рахунків (відкритих починаючи з 01.07.2014 до 18.11.2019). Як наслідок, щодо певних рахунків, звітними фінансовими установами України не було своєчасно зібрано інформацію необхідну для проведення процедури комплексної перевірки, як це передбачено розділами III та V Додатку I угод FATCA.

В той же час, пп. G(1) Розділу VI Додатку I Угоди FATCA визначено певні умови, виконання яких, як ми розуміємо, дозволяє звітним фінансовим установам

застосовувати такі процедури, а саме - надання Україною США, до вступу в дію Угоди FATCA, письмового повідомлення про те, що станом на 1 липня 2014 року в Україні було відсутнє правове повноваження, необхідне для того, щоб вимагати від звітних фінансових установ України того, щоб вони або: (i) вимагали від власників нових рахунків фізичних осіб надання самостійного свідоцтва або (ii) виконували всі процедури комплексної експертизи, що відносяться до нових рахунків суб'єктів господарювання.

Міжнародна практика застосування відповідних положень іншими юрисдикціями, які уклали і ратифікували аналогічні Угоди FATCA (для прикладу, Сингапур, Республіка Сейшельські Острови) вказує на те, що компетентними органами таких юрисдикцій здійснювалося інформування звітних фінансових установ щодо (i) факту надання згаданого вище повідомлення США (ii) можливості застосування Альтернативних процедур звітними фінансовими установами та (iii) граничних строків проведення таких процедур.

На офіційному сайті СВД США міститься інформація щодо того, що Угода FATCA між Україною та США набрала чинності лише з 18 листопада 2019 року. Однак, інформація, що доступна з відкритих джерел, не містить відомостей щодо згаданого вище повідомлення Україною США, про те, що станом на 1 липня 2014 року в Україні були відсутні такі правові повноваження. Таким чином, відкритим лишається питання щодо можливості застосування українськими фінансовими установами Альтернативних процедур до ідентифікації власників рахунків в період з 1 липня 2014 року по 18 листопада 2019 року).

У зв'язку з вищевикладеним, просимо надати інформацію про подання Компетентним органом України (Міністерством фінансів України або його уповноваженим представником), до вступу в дію Угоди FATCA, а саме відомості про письмове повідомлення на адресу США про те, що станом на 1 липня 2014 року в Україні було відсутнє правове повноваження, необхідне для того, щоб вимагати від звітних фінансових установ України того, щоб вони або: (i) вимагали від власників нових рахунків фізичних осіб надання самостійного свідоцтва або (ii) виконували всі процедури комплексної експертизи, що відносяться до нових рахунків суб'єктів господарювання, відповідно до положень Додатку I.

У випадку, якщо Україною не здійснювалось таке повідомлення США, просимо надати роз'яснення з приводу застосування фінансовими установами України положень пп. G(1) Розділу VI Додатку I Угоди FATCA.

Так, зважаючи що Стаття 8 Угоди FATCA передбачає, що у випадку виникнення труднощів у запровадженні цієї Угоди, будь-яка із Сторін може запитувати про консультації з метою напрацювання відповідних заходів для забезпечення виконання цієї Угоди, просимо розглянути можливість отримання консультації від компетентних органів США щодо правомірності застосування Альтернативних процедур звітними фінансовими установами України у ситуації, коли станом на 01 липня 2014 року в Україні, фактично, були відсутні повноваження описані в пп. G (1) Розділу VI Додатку I, проте письмове повідомлення на адресу США про цей факт не надавалось.

2. Наявність повідомлень про будь-які більш вигідні умови.

Відповідно до положень статті 7 Угоди FATCA, Україні надаються переваги щодо будь-яких більш вигідних умов застосування FATCA до фінансових установ України, що надаються іншій партнерській юрисдикції відповідно до підписаної двосторонньої угоди. Сполучені Штати повідомляють Україну про будь-які більш вигідні умови і такі умови застосовуються автоматично згідно з Угодою FATCA, якщо Україна письмово не відхиляє їх застосування.

Виходячи з нашого розуміння практики застосування статті 7 Угоди FATCA, такі повідомлення здійснюються шляхом надсилання офіційних листів Службою внутрішніх доходів США (далі – «СВД США») на адресу юрисдикцій, з якими укладено угоди.

В той же час, з відкритих джерел, нам не відомо про факти надсилання таких повідомлень на адресу компетентних органів України (Міністерства фінансів України або його уповноваженого представника) чи можливі факти відхилення таких умов Україною.

Просимо повідомити щодо надходження на адресу компетентного органу України (Міністерства фінансів України або його уповноваженого представника) листів від СВД США відносно будь-яких більш вигідних умов стосовно застосування FATCA до фінансових установ України, що надаються іншій партнерській юрисдикції відповідно до підписаної двосторонньої угоди, та підтвердити, що Україна письмово не відхилила застосування запропонованих більш вигідних умов, якщо такі листи були отримані від США.

3. Підписаний текст Угоди FATCA українською мовою.

Проведений аналіз тексту Угоди FATCA як українською, так і англійською мовою вказує на певну невідповідність окремих частин тексту Угоди FATCA, а саме примірника викладеного на веб-порталі Верховної Ради України «База даних «Законодавство України» українською мовою аналогічному тексту англійською. При цьому у відповідності до положень статті 10 Угоди FATCA, тексти українською та англійською мовами мають однакову силу.

Так, сканована копія підписаної Угоди FATCA англійською мовою, що розміщена на веб-порталі Верховної Ради України «База даних «Законодавство України» і на офіційному сайті СВД США, та текст Угоди FATCA, опублікований на веб-порталі Верховної Ради України українською мовою, мають чимало відмінностей. Деякі з них (однак, не вичерпний список) наводимо нижче:

- положення підпункту В розділу III Додатку I, опублікованому українською мовою, звучить як «Стосовно нових рахунків фізичних осіб, які не наведені у пункті А цього розділу, **після відкриття рахунку** (або протягом 90 днів після закінчення календарного року, у якому рахунок більше не належить до того типу рахунків, які описано у пункті А цього розділу) звітна фінансова установа України повинна отримати документ самостійної оцінки». Проте англійський текст має інше значення «With respect to New Individual Accounts not described in paragraph A of this section, **upon account opening** [тобто в перекладі на укр. мову – **ПІД ЧАС відкриття рахунку**] (or within 90 days after the end of the calendar year in which the account ceases to be described in paragraph A of this section), the Reporting Financial Institution of Ukraine must obtain a self-certification»,

- положення підпункту D(3)(b) розділу IV Додатку I, опублікованому українською мовою, звучить як «Якщо власником рахунку є фінансова установа України або інша фінансова установа партнерської юрисдикції, яка розглядається СВД США, як **фінансова установа, яка бере участі**, то такий рахунок не є підзвітним американським рахунком, але платежі цьому власнику рахунку повинні відображатись у звіті, як викладено у підпункті 1(b) статті 4 Угоди. Проте англійський текст має інше значення «If the Account Holder is a Financial Institution of Ukraine or other Partner Jurisdiction Financial Institution treated by the СВД США as a **Nonparticipating Financial Institution** [тобто в перекладі на укр. мову – **фінансова установа, яка НЕ бере участі**], then the account is not a U.S. Reportable Account, but payments to the Account Holder must be reported as contemplated in subparagraph 1(b) of Article 4 of the Agreement».

У зв'язку з цим просимо надати скановану копію підписаного тексту Угоди FATCA українською мовою, який був ратифікований Верховною Радою України 29.10.2019.

4. Щодо звітування окремо для 2015 року і 2016 року щодо кожної фінансової установи, яка не бере участь.

Підпункт 1(b) статті 4 Угоди FATCA передбачає, що звітна фінансова установа України окремо для 2015 року та 2016 року щорічно повідомляє компетентному органу України назву кожної фінансової установи, яка не бере участь, якій було виконано виплати та сукупну суму таких виплат.

Оскільки Угода FATCA вступила в чинність значно пізніше імплементації FATCA, а також враховуючи що підпункт 6(c) статті 3 Угоди FATCA передбачає, що компетентні органи України та США за необхідності встановлюють порядок обміну інформацією, про яку звітують відповідно до підпункту 1(b) статті 4 Угоди FATCA, просимо роз'яснити:

- чи потрібно звітним фінансовим установам України звітувати окремо за 2015 рік та 2016 рік компетентному органу України назву кожної фінансової установи, яка не брала участі у відповідних звітних періодах, на користь якої було виконано виплати та сукупну суму таких виплат, враховуючи що ймовірно така інформація втратила свою актуальність для СВД США ?;

- якщо потрібно, то який порядок такого звітування: окремо у розрізі кожного із зазначених років року , чи дані щодо кожної фінансової установи, яка не бере участь за 2015 та 2016 роки слід відобразити у FATCA звіті за 2019 рік (тобто перший рік після набрання чинності Угоди FATCA для українських фінансових установ)?;

- яким чином трактувати фінансову устанovu, яка у 2016-2016 роках вважалась такою що не брала участь, проте станом на 2019 рік є фінансовою установою, яка бере участь ?

5. Перенесення строків звітування у зв'язку з COVID-19

У відповідь на ситуацію, що склалася із-за розповсюдження вірусу COVID-19 у світі та прийнятими в різних країнах обмежувальних заходів, СВД США продовжила терміни для подання звіту для іноземних фінансових установ-учасників за Модельною Угодою FATCA 2 з 31 березня 2020 року до 15 липня 2020 року.

Банківська спільнота України звертається з проханням розглянути можливість проведення консультацій з Урядом США та/або СВД США щодо продовження термінів звітування для звітних фінансових установ України з урахуванням запровадження карантину в Україні та наступних факторів впливу:

- дії, які мають здійснити банки для відправки звітів, вимагають залучення відповідних організацій зі сторони або розробки автоматизації процесів власними силами, а всі банки наразі, в першу чергу, намагаються спрямувати свої ІТ ресурси на реалізацію виконання законів №№ 533-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17 березня 2020 року, № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 30.03.2020 року;

- процес виявлення підзвітних рахунків вимагає отримання інформації від Клієнта, що в свою чергу потребує присутності Клієнта у відділеннях в Банку. Наразі це неможливо, з метою не наражати клієнтів на небезпеку через необхідність відвідування відділення, а також з метою зменшення навантаження на підрозділи банків, які на сьогодні працюють в умовах підвищеного навантаження;

- відсутність достатньої інформованості банківської спільноти з боку компетентних органів України (Міністерства фінансів України або його уповноваженого представника) щодо правил виконання заходів для перевірки статусу податкового резидентства - власників фінансових рахунків та кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) таких власників фінансових рахунків;

- відсутність презентації роботи порталу за допомогою якого буде здійснюватися обмін та розкриття центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, інформації щодо юридичних та фізичних осіб.

Враховуючи викладене, НАБУ стурбована відсутністю інформування з боку Міністерства фінансів України щодо прозорих та чітких правил імплементації положень, ратифікованої Верховною Радою України у жовтні 2019 року, Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків». У зв'язку з чим звертаємось з проханням надати відповіді на зазначені вище питання та вжити всіх необхідних заходів для забезпечення можливості щодо належного виконання Угоди фінансовими установами.

Сподіваємось на плідну подальшу співпрацю та очікуємо на відповідь.

З повагою

Виконавчий директор

Олена Коробкова